

DİN EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

Dr. Arş. Gör. Mehmet Enis Serinsu¹

Bölüm Hakkında İlgi Oluşturan Sorular

- Din Eğitimi bilim dalının oluşmasında öncü isimler kimlerdir?
- Din Eğitimi araştırmalarında en çok kullanılan metotlar nelerdir?
- Din Eğitimi'nin araştırma konuları nelerdir?
- Din Eğitimi'nde lisansüstü eğitim düşünen biri nasıl bir yol izlemelidir? Okunması gereken temel kaynaklar hangileri olabilir?
- Din Eğitimi bilim dalı ile ilahiyat içindeki ve dışındaki diğer bilim dalları arasında bir ilişki kurulması mümkün müdür?
- Din Eğitimi'ne ilişkin yurt içinde ve yurt dışında takip edilebilecek dergiler nelerdir?

Giriş

Çalışmada, araştırmacılara rehber olması bakımından Din Eğitimi Bilim Dalı tanıtılmıştır. Din Eğitimi Bilim Dalı sahasının tanınmasına imkan sağlayan bilgiler beş başlık altında toplanmıştır. Bu başlıklar şunlardır: 1.Tarihi ve Kurucu İsim, 2. Araştırma Konuları ve Yöntemi, 3. Temel Kaynaklar, 4.Din Eğitimi Anabilim Dalı'nda Lisansüstü Eğitim, 5.Din Eğitimi Anabilim Dalı'nda Yayın Yapan Akademik Dergiler, 6. Diğer İlahiyat Bölümleriyle İlişkisi, 7. İlahiyat Dışındaki Disiplinlerle İlişkisi, 8. Türkiye Dışında Din Eğitimi Anabilim Dalı.

1. Tarihi ve Kurucu İsim

Bilimlerin doğuşu ile insanların hayatlarına dair hissettikleri eksiklik ve ihtiyaçlar arasında ilişki olduğundan söz edilebilir. Din eğitimi açısından değerlendirildiğinde bu eksiklikleri giderme ihtiyacının geç fark edildiğini söylemek mümkündür. Din Eğitimi Bilimi, diğer bilimlere göre oldukça genç sayılabilir. Batıda din eğitimi bilimselleştirme çabaları 1800'lerin sonlarında, ülkemizde 1950'den sonra başlamaktadır.

Almanya'da Din Eğitimi Bilimi, teorik bilimsel anlamda birdenbire başlamamıştır. Din eğitiminde kullanılan metotların bilimselleştirilmesi yönündeki çabalar, 1800'lü yılların sonlarına doğru, bilimselleşme eğilimlerini hızlandırmıştır. Daha sonraları, kilise dışındaki bilimler tarafından da ele alınmaya başlamasından sonra, teorik bilimsel yaklaşımların başlaması dikkat çekmektedir. Klaus Wegenast, iki ciltlik Din Eğitimi Bilimi (Religionspädagogik) isimli eserinde Almanya'da din eğitimi üzerinde bilimsel düşünme çalışmalarının 1900'lü yıllarda başladığını söylemektedir. Wegenast, din pedagojisinin 1902'de işbaşı yapmadığını, köklerinin antik Hristiyanlığa kadar uzandığını, yani 18. ve 19. yüzyıl aydınlanmasında ortaya çıktığını söylemektedir. İlahiyat disiplinlerinin klasik sıralamasında din pedagojisi en genç bilim dalıdır. Bu bilim dalının üniversitede yer alması Friedrich Schleiermacher ile olmuştur. Dinin öğretilmesi anlamında bilimsel çalışmanın ismi olarak "Din Pedagojisi" (yani Din Eğitimi Bilimi) kavramına ilk olarak, 1899 yılında sistematik teolog Max Reischle'de rastlanılmaktadır. Yüzyılımızın başında bu kavramı kullanan ise Otto Eberhard olmuştur (Tosun, 2001, 37-38).

¹ Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı, meserinsu@aybu.edu.tr.

Joseph Engert 1927 yılında yayınladığı bir çalışmasında din eğitiminin ne pratik ne de teorik olarak bilimsel temele oturtulmadığını ifade ederek din eğitiminin bilimselleşmesi gereğine ilk işaret eden isim olmuştur. Aynı eksikliği hisseden diğer isim ise din eğitiminin kendi bilimselliği üzerinde düşünmekte çok geç kaldığını belirten Erich Feifel olmuştur. Bu durumu okullardaki din öğretiminin meşruiyetini tartışmaya ve bu alanda bilimsel çalışma yapmaya imkan ve zaman tanınmamasına bağlamıştır (Tosun, 2001, 38).

İslam dini, bir eğitim-öğretim faaliyeti olarak gelişmiş ve bu faaliyeti desteklemiştir. Böylece dinin öngördüğü esasların insanlara anlatılması ve uygulatılması amacını taşıyan din eğitiminin İslam diniyle birlikte var olduğunu söylemek mümkündür. İslam eğitim tarihinde eğitimle ilgili temel esaslardan söz eden ilk eserlerden en bilinenleri şunlardır:

- İbn Sahnûn (869) *Adabu'l Muallimîn*,
- Kabisî (1014) *er-Risâletü'l Mufasssala li Ahvâlî'l Mûteallimîn ve Ahkâmî'l Muallimîn ve'l Muteallimîn*,
- Zernûcî (1223) *Ta'limü'l Mûteallim*
- İbn Cemaâ (1333)'nın *Tezkiretü's Samî ve'l Mûtekellim fî Edebî'l Âlim ve'l Mûteallim*

Faaliyet olarak din eğitimi vardı ve din öğretilmekteydi. Fakat dinin öğretimi ayrı bir branş olarak ele alınmamıştır. Tanzimat'la birlikte çeşitli alanlarda değişikliklere gidilmiştir. Eğitim bu alanlardan birisidir. Dinin öğretiminde yeni hedefler, yöntemler ve teknikler gerektiğine dair bir anlayış ortaya çıkmaktaydı. Bu döneme kadar din merkezli olarak düzenlenen eğitim çalışmaları Tanzimat sonrasında değişmiştir. Eğitim sistemi içerisinde din ayrı bir alana ayrılmıştır. Böylece genel eğitim içinde din eğitimi teşkilat, anlayış ve öğretim yöntemlerini baştan düzenleme sürecine girmiştir. Mekteplerin açılması din eğitimi açısından önemli bir dönüm noktası olmuştur. Çünkü medreselerde eğitim tamamen dini esaslar etrafında gerçekleştirilirken mekteplerde din, yer verilen öğretim alanlarından birisi olmuştur. Mekteplerde yer verilen din derslerine programlarda yer verilmesi, içerik ve ders kitaplarının hazırlanması ihtiyacını ortaya çıkarmıştır (Bilgin, 1988, 4-5; Zengin, 2002; Zengin, 2019).

Cumhuriyet döneminde ilk İlahiyat Fakültesi 3 Mart 1924 tarihinde “Darulfünun İlahiyat Fakültesi” adıyla kurulmuş ve çeşitli sebeplerden dolayı 1933 yılında kapatılmıştır. Bu fakülte İslam Tetkikleri Enstitüsü şeklinde yani bir enstitü haline dönüşerek hayatına devam etmiştir. Fakat enstitü 1936 yılında kapatılmıştır. Bu süreç içerisinde dahi din eğitiminin tartışmalı; hatta sakıncalı bir alan olarak algılanması, genel eğitim çalışmalarının dışında tutulması gibi durumu da ortaya çıkarmıştır. Bu tarihi gelişmeler sonucunda din eğitiminin bilimsel bir disiplin olarak gelişmesinde, örgün eğitim kurumlarında din derslerine yer verilmesi ve yüksek din eğitimi kurumlarının akademik yapısı içinde ayrı bir çalışma alanı olarak kabul edilmesi hususlarının etkili olduğunu söylemek mümkündür (Zengin, 2019).

Din eğitiminin hayatın içerisindeki gerçekliğin anlaşılması, açıklanması, kontrol edilmesi ve gerçekleştirilmesi ihtiyacı Din Eğitimi Bilimi'nin ortaya çıkma sebepleri arasında sayılabilir. Eğitim Bilimi ile Din Eğitimi Bilimi'nin ortaya çıkış sebepleri değerlendirildiğinde aralarında büyük bir benzerlik olduğu görülmektedir. Yaşanılan hayattaki çeşitli ihtiyaçlardan doğmuş olan Eğitim Bilimi zamanla gerekli dal ve alt disiplinlere ayrılmıştır. Fakat süreç içerisinde bir branş haline dönüşen din boyutu ise ihmal edilmiştir. Oysa dini hayat, dini eğitim ve din eğitimi, hayatın ve eğitimin önemli boyutlarını oluşturmaktadır (Tosun, 2001, 35-36).

Bilgin, Eğitim Bilim’den yola çıkarak Din Eğitimi Bilimi’nin ortaya çıkışını şöyle ifade etmektedir: “‘Eğitim Bilimi’nin, kendine has konusu, metotları ve ileriye dönük teorileriyle bağımsız bir bilim olarak gelişmesinden sonra, genel eğitim ve öğretim faaliyetlerinin onun imkanlarından yararlanması tabii idi. Bu bir sorumluluktur. Böylece din ile ilgili araştırmaların sonuçları ile eğitim araştırmalarının sonuçları ‘Din Eğitimi Bilimi’ni doğuracaktı. Fakat eğitim bilimi ile din bilimleri (ilâhiyat) arasındaki ilişki kolay kurulamamıştır. Bunun bir sebebi, Türkiye’de program geliştirme çalışmalarının ve öğretmenlik meslek dersleri uygulamalarının yavaş gitmiş olmasıdır. Bir başka sebebi de din öğretiminin genel mesleki ve yüksek öğretimden uzunca bir süre uzak kalması ve eğitim bilimindeki gelişmelere paralel bir gelişme gösterememiş olmasıdır.” (Bilgin, 1988, 4-5).

Bilimsel bir disiplin olarak din eğitiminin üniversitelerde yer alışı, Batı’da, 20. Yüzyılın başlarına kadar uzanmaktadır. Türkiye’de ise Din Eğitimi Bilimi’nin bilimsel bir disiplin olarak ortaya çıkışı, Batı ülkeleriyle kıyaslandığında daha geç olduğu görülmektedir. Türkiye’de Din Eğitimi Bilimi’nin Gelişim Aşamaları tarihsel olarak şu şekildedir:

1) 1949 yılında Ankara Üniversitesi’ne bağlı olarak açılan İlahiyat Fakültesi’nin öğretim programında Din Eğitimi yer almamıştır. 1953 yılında Fakülte Programına, 4. sınıfta ve haftada 2 (iki) saat olmak üzere bir “Pedagoji” dersi konulmuştur. 1955-1956 öğretim yılı programında 4. Sınıflar için haftada 1 saatlik “Terbiye ve Öğretim Usulleri” isimli bir ders yer almıştır. Pedagoji dersi başlangıçta, bu alanda yetişmiş öğretim elemanı olmadığı gerekçesiyle, Din Psikolojisi Kürsüsü’ne alınmış ve kürsünün adı Din Psikolojisi ve Pedagojisi şeklinde belirlenmiştir. 1960’lı yıllarda ders Sistematiik Felsefe Kürsüsü’ne bağlanmıştır. Daha sonraları tekrar Din Psikolojisi Kürsüsü’ne dâhil edilmiştir. Bu kürsünün ilk pedagoji asistanı 1965 yılında göreve başlayan, ileride Anabilim dalının kurucusu ve ilk profesörü olacak olan Beyza Düşüngen (Bilgin)dir. Beyza Bilgin, Psikoloji ve Felsefe kürsüleri altında din eğitimi ile ilgili önemli çalışmalar yaparak Din Eğitimi’nin Kürsü ve Anabilim Dalı olmasında önemli katkı sağlamıştır.

2) 1973-1974 yılından itibaren isteğe bağlı olarak öğretmenlik formasyon dersleri verilmeye başlanması Fakülte’de eğitim ve din eğitimi alanındaki çalışmalara ivme kazandırmıştır. Bu gelişmeler din eğitimi alanında akademik yapılanma ihtiyacını hissettirmiştir. Nitekim İlahiyat Fakültesi bünyesinde bu konuyu değerlendirmek üzere kurulan bir komisyon, konu ile ilgili bir rapor hazırlayarak bağımsız bir Din Eğitimi Kürsüsü kurulmasını Fakülte Kurulu’na önermiştir.

3) İlahiyat Fakültesi Kurulu tarafından kabul gören bu öneri Ankara Üniversitesi Senatosu tarafından da onaylanmış ve 13.05.1980 tarihinde ilk olarak Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi bünyesinde “Din Eğitimi Kürsüsü” kurulmuştur. 1982 yılında Yüksek Öğretimdeki yeni düzenlemelerle birlikte “Kürsü” isimlendirmesi yerine “Anabilim Dalı” kullanılmaya başlanmıştır. Öğretmenlik formasyon derslerini de bünyesinde barındırması dikkate alınarak “Din Eğitimi Kürsüsü” adı “Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı” şeklinde değiştirilmiştir.

4) 1991 Yılında Yükseköğretim Kurulu İlahiyat Fakültelerinde akademik bölümlenmeyi ve öğretim programlarını gözden geçirmek üzere İlahiyat Fakülteleri dekanları ve Fakültelerden birer temsilcinin katılımıyla bir komisyon oluşturmuştur. Bu komisyonun önerisiyle “Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı” yerine “Din Eğitimi Anabilim Dalı” olarak

değiştirilmiştir ve bünyesinde “Din Eğitimi Tarihi Bilim Dalı” ile “Din Eğitimi Bilim Dalı” olmak üzere iki alt bilim dalı oluşturulmuştur (Tosun, 2009, 298-300; AÜİF, 16 Eylül 2023).

Bilgin Din Eğitimi Bilimi’ni şu şekilde tanımlamaktadır: “Din eğitiminin uygulama kısmına “din eğitimi” faaliyeti; bu faaliyeti kendisine konu ederek inceleyen bilime “din eğitimi bilimi” demek mümkündür (Bilgin, 1988: 28).

Türkiye’deki Kurucu isim:

“1960’lı yıllara kadar İlahiyat Fakültesi bünyesinde Pedagoji alanıyla ilgili olarak iki bilimsel çalışma yapılmıştır. Bunlardan birisi 1954 yılında Turhan Yörükan’ın Şahsiyet Terbiyesinde Kültürün Rolü isimli doktora tezidir. Diğeri ise Bedii Ziya Egemen tarafından kaleme alınan ve 1957 yılında yayınlanan Terbiye İlminin Ana Meseleleri adlı kitaptır. Her iki eserde din eğitiminden çok genel eğitim ve eğitim bilimi üzerinedir. Türkiye’de din eğitimi alanının kurucusu ve geleneğinin oluşmasını sağlayan kişi Prof. Dr. Beyza Bilgin’dir. Din eğitimi alanıyla doğrudan ilgili bilimsel çalışmalar Prof. Dr. Beyza Bilgin ile başlamıştır. 1965-1966 Öğretim Yılında Pedagoji Kürsüsünde asistan olarak göreve başlayan Bilgin “İslam’da Eğitimin Temeli Olarak Sevgi” isimli Doktora Tezi ile (1971) Türkiye’de ilk akademik din eğitimi çalışmasını gerçekleştirmiştir. Bilgin’in 1979 yılında verdiği “Türkiye’de Din Eğitimi ve Liselerde Din Dersleri” konulu Doçentlik Tezi de alanın ikinci akademik eseri olarak kabul edilebilir.” (AÜİF, 16 Eylül 2023).

Prof. Dr. Beyza Bilgin din eğitimi alanına önemli katkılar sunmuştur. Bunların başında Din Eğitimi Anabilim Dalı’nın bilimsel temeller üzerine kurulmasıdır. DKAB derslerinin zorunluluğu sürecinde aktif rol oynamıştır. Örgün din eğitimine yaptığı en önemli katkılarında biri İlahiyat Fakültelerinin öğretim programlarında pedagojik formasyon derslerinin zorunlu dersler arasında yer almasıdır. Bu katkısıyla örgün eğitimde din öğretiminin yer alması ile doğrudan ilişkilidir. Bilgin, din öğretimi özel öğretim yöntemleri konusundaki hazırlamış olduğu kitap, makalele, seminer ve konferanslarla din öğretimi öğretmenlerinin yetiştirilme süreçlerine önemli katkılarda bulunmuştur. Bilgin’in yaygın din eğitimi alanına yaptığı ilk katkı, 1962 yılında başlayıp iki yıl devam ettirdiği fahri vaizliktir. Bu görevle Türkiye’nin ilk kadın vaizi olmuştur. Bilgin’in yaygın din eğitiminde üzerinde durduğu konulardan biri de okul öncesi ve okul çağındaki çocukların din eğitimidir. Kitle iletişim araçlarını yaygın din eğitiminin en önemli vasıtalarından biri olarak kabul eden Bilgin, akademik hayatı boyunca kitle iletişim araçlarını toplumun her kesiminin din konulardaki bilgilendirilmesinde ve eğitiminde etkin bir şekilde kullanmıştır. Çeşitli gazetelerde yazdığı makaleler, televizyon programlarıyla halkın dini ve ahlaki konularda bilgilenebilmesi konusunda önemli katkılar sağlamıştır. Çalışmalarıyla alanın bilimselliğini oluşturmada öncü ve örnek olmuştur. Aynı zamanda sürecin bir geleneğe dönüşerek devam ettirilmesi için din eğitimcileri yetiştirmiştir (Doğan, 2020, 40-47; Çapcıoğlu, 2019, 82). Prof. Dr. Beyza Bilgin’in yayınlarının listesine ulaşmak için Prof. Dr. Recai Doğan tarafından kaleme alınan “Prof. Dr. Beyza Bilgin ve Din Eğitime Katkıları” adlı çalışmaya bakılabilir.

2. Araştırma Konuları ve Yöntemi

Araştırmacı bilimsel bir araştırma süreci planlarken öncelikli olarak bir konu/problem alanı seçmesi/belirlemesi gerekmektedir. Din Eğitimi Bilimi’nin konu alanı, kendisiyle ilgili faaliyetlerin bütünüdür. Din eğitimiyle ilgili eğitim ve öğretim süreçlerini kapsayan, bu

alanlarla ilgili problemleri alanlarda çözüm bekleyen bütün konular bu bilim dalının araştırma konusunu oluşturur. Din eğitimi bir bilim olarak bu konuları araştırmaya ihtiyaç duyar. Böylece bütün bu süreçler sonucunda hem bir durum tespitinde bulunur hem de dini eğitim ve öğretimin başarıya ulaşması için geleceğe yönelik çalışmalar yapar.

Din Eğitimi Bilimi, dinden gelen bilgilerle eğitim biliminin verilerini ve ihtiyaç duyduğu diğer alanlardaki verileri birleştirerek araştırmalarını yürütür. Çalışmalarını dini anlayış ve yasayış, dine ilişkin bilgiler, formal-informal, isteğe bağlı-zorunlu öğrenmeler temel alanlarında yapar. Çünkü din eğitiminin gerçekliği bu alanlarda ortaya çıkmaktadır. Din Eğitimi Bilimi dinin öğretilirliği ve niçin, nasıl, nerede, hangi araç ve gereçlerle öğretilebileceğini araştırır. Bu çalışmaların bütünü insanla ilgilidir. Dolayısıyla din eğitimi biliminin konusu insandır, insanın din ve imanla ilişkileridir (Okumuşlar, 2017, 65; Cebeci, 2015, 28).

Din Eğitimi Bilimi, lisansüstü eğitim sayesinde alana önemli katkılar sağlamaktadır. Bu anlamda din eğitimi ile ilgili konu alanlarını -2022 yılında yapılmış olan 2016-2020 yılları arasındaki Din Eğitimi Bilim Dalı'ndaki tamamlanmış lisansüstü tezler ve makaleler incelenirken- şu 8 başlıkta toplamak mümkündür: (Ayrıntılı bilgi için: Serinsu, 2022): 1.Değer Eğitimi- Ahlak, 2.İsim ve Eser, 3.Tarih, 4. Örgün Din Öğretimi (İlk ve Orta Öğretimde Din Öğretimi, Yüksek Öğretimde Din Öğretimi, Örgün Din Öğretimi), 5. Dünyada Din Öğretimi, 6. Yaygın Din Eğitimi (Dini Sosyal Hizmet Alanları), 7.Ailede Din Eğitimi, 8.Diğer(7 başlıkta kategorize edilememiş çalışmalar).

Bilimsel bir araştırma sürecinde konu/problem alanı belirlendikten sonra gözetilmesi gereken iki önemli husus vardır. Araştırma yapılacak konuya ait bilimsel bir materyalin olması -yani verilerin toplanması- ve toplanan bu verilerin işlenmesi, çözümlenmesi, yorumlanmasıdır. Bu iki önemli husus göz önünde bulundurularak din eğitiminde yürütülecek çalışmalar için araştırılacak konuların özellikleri ve durumlarına göre çeşitli veri toplama ve veri analiz metotları bulunmaktadır/kullanılmaktadır. Bu metotlar eğitim biliminin, diğer bilimlerin kullandığı metotlarla benzeşmektedir.

Bu metotlar açıklama, tasvir, yorumlama ve gözlem olarak dört kısma ayrılmaktadır. Açıklama metodu hem teorik hem de deneysel açıdan ve öğretim sırasında kullanılabilir. Din eğitiminin her konusu ve her meselesinde açıklama metoduyla karşılaşılmaktadır. Din eğitimi ve öğretimini ilgilendiren olaylar, tecrübeler, problemler gibi hususların ortaya konmasında başta bu metottan yararlanılmaktadır. Tasvir metodu din eğitimi çerçevesinde kalan insan, inanç ve olaylarla ilgili hususları kategorilere ve ayırıcı özelliklerine göre sınıflandırılıp tanıtılmasına ağırlık veren bir metottur. Yorumlama metodu karmaşık bir şeyi veya bir süreci, belli bir sistem veya yapısal bir kategori içerisinde çözümlenmek üzere ayrıntılara dökülerek belirleme ve sınıflamalarla çözüme yönelme yoludur. Gözlem metodu dini eğitim-öğretim olayları incelenirken gözlem ile din eğitiminde karşılaşılan problemlerin belirlenmesinde veya onlara çözüm arayışlarında kullanılan bir metottur. Ayrıca bilimsel bir çalışmanın verilerinin toplanması ve işlenmesi sırasında bilimsel güvenilirliği geçerliliği sağlamak üzere din eğitiminde biyografilerden, anketlerden, testlerden, istatistiklerden, tecrübelerden, deneylerden veya başka birçok metotlardan da yararlanmak mümkündür (Yavuz, 1998, 84-86).

Nipkow çalışmalarında din eğitimi ile ilgili araştırmalarda kullanılacak metot hususunda bilgiler sunmaktadır. Din Eğitimi Bilimi'nde uzun süre normatif-dedüktif yöntem

kullanılmış sonraları manevi-bilimsel hermenötik yaklaşım hakim olmuştur. 1970li yıllardan sonra ise empirik-analitik ve dialektik-eleştirel yöntem kullanılmıştır. Kısaca bu yöntemlere değinmek gerekirse; 1. Normatif-dedüktif yöntem: Belli normları esas alıp bu normlardan tündengelim yoluyla sonuca ulaşmaya çalışan bir yöntemdir. Din ve din eğitimi araştırmaları açısından bu yöntem inanç, fikir ve davranış normlarını bir üst değer olarak kabul eden yaklaşımdır. Eğitimde ve din eğitiminde kullanılan en eski yöntemdir. Konu ve öğretmen merkezli eğitim anlayışının yöntemidir. 2. Manevi bilimsel-hermenötik yöntem: Bu yöntem metotlu bir anlama kavramı üzerine kurulmuş olup metne bağlılık söz konusudur. Bu yöntemdeki bilimsel araştırmada soru merkezi bir konumdadır. Anlaşılmaya konu olan metnin, günün insanı tarafından günün şartları ve birikimi doğrultusunda anlaşılmasının esas alınmış olması normatif dedüktif yöntemden farklı yanındır. 3. Empirik-analitik yöntem: Bu yöntem, ilk iki başlıkta, diğer yöntemlerin yetersiz kalmalarının fark edilmesinden sonra gündeme gelmiştir. Burada öğrenci merkezli anlayışı temel almış olması etkili olmuştur. Hedef, eğitim olgusunun, öğrencinin, toplumun, zamanın ve çevrenin ihtiyaçlarına göre şekillendirilmesi ihtiyacını karşılamaktır. Bu anlayışın temelinde alan araştırmaları ve bunlara ilişkin yöntem ve teknikler bulunmaktadır. 4. Dialektik-ideoloji eleştirel yöntem: Bu yöntem, diğer üç yöntemin yanında tamamlayıcı bir yaklaşım olarak doğmuştur. Bu metot, sürekli tez anti-tez üzerinde durarak, zıtlıkların kaldırılması için akıl yürütme ilkesine dayanmaktadır. Bu ilkeye göre, ulaşılan her sonuç yeni bir başlangıç olarak kabul edilir (Tosun, 2001, 79-84).

3. Temel Kaynaklar

Din Eğitimi Bilimi'nin, bazı temel kaynakları şunlardır:

- Akyüz, Yahya. *Türk Eğitim Tarihi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, 1989.
- Ayhan, Halis. *Türkiye'de Din Eğitimi*. İstanbul: DEM Yayınları, 2014.
- Başaran, İbrahim Ethem. *Eğitim Psikolojisi*. Ankara: Başaran Yayınları, 1990.
- Bayraktar, M. Faruk. *İslam Eğitiminde Öğretmen-Öğrenci Münasebetleri*. İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, 1984.
- Bilgin, Beyza. *Eğitim Bilimi ve Din Eğitimi*. Ankara: Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, 1988.
- Bilgin, Beyza - Selçuk, Mualla. *Din Öğretimi*. Ankara: Gün Yayıncılık, 1997.
- Bilhan, Saffet. *Eğitim Felsefesi*. Ankara: A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, 1991.
- Binbaşıoğlu, Cavit. *Eğitim Düşüncesi Tarihi*. Ankara: Binbaşıoğlu Yayınları, 1982.
- Cebeci, Suat. *Din Eğitimi Bilimi ve Türkiye'de Din Eğitimi*. Ankara: Akçağ Yayınları, 2015.
- Demirel, Özcan. *Öğretme Sanatı*. Ankara: Pegem Yayıncılık, 1999.
- Doğan, Recai- Ege, Remziye (ed.). *Din Eğitimi El Kitabı*. Ankara: Grafiker Yayınları, 5. Basım 2017.
- Erden, Münire. *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. İstanbul: Alkım Yayınları, 1998.
- Ertürk, Selahattin. *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Yelkentepe Yayınları, 1979.
- Fidan, Nurettin - Erden, Münire. *Eğitime Giriş*. Ankara: Alkım Yayınları, 1998.
- Gökalp, Ziya. *Terbiyenin Sosyal ve Kültürel Temelleri*. İstanbul: MEB Yayınları, 1974.
- *İslam Ansiklopedisi*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1993.

- Ülken, Hilmi Ziya. *Eğitim Felsefesi*. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi, 1967.
- Parlador, Selahattin. *Din Eğitimi Bilimine Giriş*. İzmir, 1996.
- Sönmez, Veysel. *Eğitim Felsefesi*. Ankara: Adım Yayıncılık, 1991.
- Tezcan, Mahmut. *Eğitim Sosyolojisi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi, 1985.
- Tosun, Cemal. *Din Eğitimi Bilimine Giriş*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları, 9. Basım, 2017.
- Tümer, Günay – Küçük, Abdurrahman. *Dinler Tarihi*. Ankara: Ocak Yayınları, 1993.
- *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. İstanbul: TDV Yayınları, 1994.
- Yavuz, Kerim. *Günümüzde Din Eğitimi*. Adana: Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, 1998.
- Zengin, Zeki Salih. *II. Meşrutiyette Medreseler ve Din Eğitimi*. Ankara: Akçağ Yayınları, 2002.
- Zengin, Zeki Salih. *Medreseden Darülfünuna Türkiye’de Yüksek Din Eğitimi*. Ankara: Maarif Mektepleri Yayınları, 2019.

4. Din Eğitimi Anabilim Dalı’nda Lisansüstü Eğitim

Din eğitimi bir bilim dalı olarak geniş bir araştırma alanına sahiptir. Dinin öğrenildiği ve öğretildiği her mekan, öğrenme ve öğretme süreçlerine dâhil olan tüm unsurlar bu alan içerisinde. Din Eğitimi Bilimi neyi, niçin, kime, ne zaman, nerede, nasıl öğretebiliriz gibi soruları ele aldığı konularda incelemeye çalışır. Bu çerçevede metotlu düşünme, araştırma ve bilgi üretme çabaları içerisinde. Bilimsel araştırma metotları bağlamında bu geniş araştırma alanını düşündüğümüzde, din eğitiminin farklı araştırma yaklaşım ve yöntemlerini kullanır.

Lisansüstü eğitime dahil olmaya karar veren araştırmacı öncelikle belirli yeterliklere sahip olması gerekmektedir. Genelde Türkiye’de bulunan İlahiyat Fakültelerindeki din eğitimi alanında özelde Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Din Eğitimi Anabilim Dalı’nda yüksek lisans veya doktora yapabilmek için asgari ölçüde belirlenmiş şartları sağlamak gerekmektedir. Her fakülte ve enstitünün başvuru şartları değişmekle birlikte 2023-2024 yılı Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nün Din Eğitimi alanında yüksek lisans için Lisans diploması, Akademik Personel ve Lisansüstü Eğitim (ALES) sınavından en az 70 puan şartını sağlamaları gerekmektedir. Doktora için Tezli yüksek lisans diploması, Akademik Personel ve Lisansüstü Eğitim (ALES) puanının en az 70 olması, kabul edilen yabancı dil yeterlik sınavlarından en az 55 puan şartını sağlamaları gerekmektedir.

Tezli Yüksek Lisans Programı ders ve tez aşaması olmak üzere toplamda 6 (altı) dönemden oluşmaktadır. İlk aşama olan ders aşamasını iki yıl (dört yarıyıl) içerisinde derslerini (7 ders, 1bilimsel araştırma dersi ve 1 seminer dersi/ 8 ders + 1 seminer) tamamlamaları gerekmektedir. AYBÜ Din Eğitimi yüksek lisans dersleri şu şekildedir:1.Yarıyıl Ders Planı: İlk Dönem İslam Eğitim Tarihi, Din Eğitiminin Uygulama Alanları, Din Eğitiminde Farklı Yaklaşımlar I, Din Eğitiminin Kuramsal Temelleri I, Cumhuriyet Dönemi Din Eğitimi, Din ve Ahlak Gelişimi Kuramları ve Din Öğretimi. 2.Yarıyıl Ders Planı: Klasik Dönem Din Eğitimi Kurumları, Din Eğitiminin Problemleri, Din Eğitiminde Farklı Yaklaşımlar II, Din Eğitiminin Kuramsal Temelleri II, Avrupa Ülkelerinde Din Öğretimi, Yaygın Din Eğitimi Problemleri.

Doktora Programı ders ve tez aşaması olmak üzere toplamda 6 (altı) yıl 12 (on iki) dönemden oluşmaktadır. İlk aşama olan ders aşamasını iki yıl (dört yarıyıl) içerisinde derslerini (7 ders, 1 bilimsel araştırma dersi ve 1 seminer dersi/ 8 ders + 1 seminer) tamamlamaları gerekmektedir. AYBÜ Din Eğitimi doktora dersleri şu şekildedir: 1.Yarıyıl Ders Planı: Kùltürlerarası Din Eğitimi, Klasik Dönem Din Eğitimi Kurumları, Din Eğitimi Program Geliştirme Kavramsal, Din Eğitimi Öğrenme Alanları ve Öğretim Yaklaşımları I, Dini Gelişim Teorileri, Din Eğitiminin Bilimselliği, Klasik İslam Eğitimi. Doktora 2.Yarıyıl Ders Planı: Modernleşme Dönemi Osmanlı Din Eğitimi Kurumları, Din Eğitimi Tarihi Kaynak Metinleri, Din Eğitimi Program Geliştirme: Uygulama ve Değerlendirme Çalışmaları, Din Eğitimi Öğrenme Alanları ve Öğretim Yaklaşımları II, Karşılaştırmalı Din Eğitimi, Örgün ve Yaygın Din Eğitimi İçerik Analizi.

5. Din Eğitimi Anabilim Dalı'nda Yayın Yapan Akademik Dergiler

Adem Güneş'in "Akademik Dergilerde Yayınlanan Din Eğitimi Konulu Makalelerin Bibliyometrik Analizi (1925-2020)" adlı çalışmasında din eğitimi alanında en fazla makale yayınlayan dergileri şu şekilde sıralamıştır: Diyanet İlmi Dergi, Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi, Din Öğretimi Dergisi, Değerler Eğitimi Dergisi, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi ,Dini Araştırmalar Dergisi, Cumhuriyet İlahiyat Fakültesi Dergisi, Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi. Burada din eğitimi alanında en fazla makale yayınlayan dergiler hakkında kısa tanıtım bilgileri verilecektir. Yabancı yayın olarak Teaching Theology - Religion, Journal of Religious Education ve Religious Education dergileri hakkında kısa tanıtım bilgileri verilecektir.

5.1. Türkiye'de Yayın Yapan Dergiler

Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi: 1994-2011 yılları arasında yayımlanmıştır. Yayın hayatı sürecinde 21 sayı çıkarmıştır. Ağırlıklı olarak din eğitimi alanındaki çalışmaları barındıran derginin makalelerine İSAM adresinden ulaşılabilir.

Din Öğretimi Dergisi: 1985-1993 yılları arasında yayımlanmıştır. Yayın hayatı sürecinde 43 sayı çıkarmıştır. Ağırlıklı olarak din eğitimi alanındaki çalışmaları barındıran derginin makalelerine İSAM adresinden ulaşılabilir.

Dini Araştırmalar Dergisi: 1998 yılından beri aralıksız yayın hayatını sürdüren; yılda iki defa yayınlanan uluslararası, hakemli, bilimsel bir dergidir. Din bilimleri ve ilahiyat alanlarındaki makale, çeviri, olgu sunumları, kitap ve sempozyum tanıtımlarını yayınlarak başta ilahiyat alanındaki akademisyen ve öğrenciler olmak üzere din bilim alanına ilgi duyan geniş bir okuyucu kitlesine bilimsel bilginin ulaşmasına hizmet etmeyi amaçlamaktadır.

Türkiye Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi: Eğitim ve din eğitimi bilimini merkeze alan bilimsel yazınlar; bu kapsamda eğitim ve din eğitiminin bilimselliği, felsefesi, yaklaşım ve modelleri, tarihi, metodolojisi ve problemleri ile ilgili araştırmalar altı ayda bir yayımlanır. Türkçe, İngilizce ve Almanca makaleler yayım içeriğini oluşturmaktadır. Bununla birlikte, TUDEAR eğitim ve din eğitimi alanlarında üretilen bilimsel çalışmaları yayımlamayı ilke edilmekle birlikte, din bilimlerinin farklı alanlarında üretilmiş farklı yazın türlerini de yayımlamaktadır.

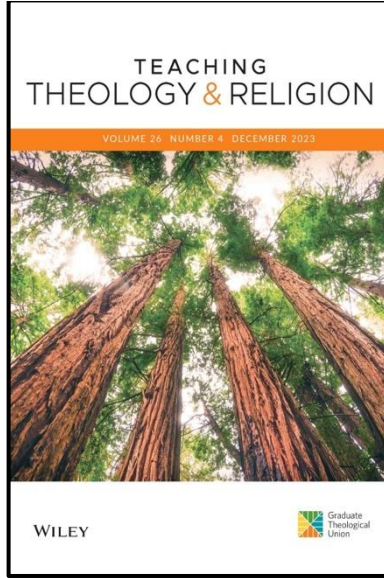
Resim 1. Türkiye’de yayın yapan dergilerden bir görünüm

5.2. Türkiye Dışında Yayın Yapan Dergiler

Teaching Theology - Religion: Disiplinler arası yaklaşımlar, kültürler arası ve uluslararası bağlamlar, dinler arası vurgular ve teknoloji, sanat ve hizmet, öğrenmenin tüm bireye hitap etmek için bir araya geldiği alanları kapsayan dinle ilgili alanlarda öğretme ve öğrenme konusunda akademisyenler arasında küresel söylemi geliştiren yayınlara yer vermektedir.

Journal of Religious Education: Modern toplumda din eğitiminin akademik olarak araştırılmasını amaçlamaktadır. Dergi, özellikle çocukların ve gençlerin inanç oluşumuyla ilgili olarak, din eğitimi ve ilmiyal alanındaki orijinal yazıların ve araştırmaların yayılmasına yardımcı olmaktadır. İçerikler arasında çağdaş eğitim sorunlarına ilişkin çeşitli bölüm bölümleri, kitap incelemeleri, konferanslar, kaynaklar ve öğretmenler için pratik ipuçları yer almaktadır. Avustralya Katolik Üniversitesi bünyesindeki bir birim olan La Salle Akademisi ile birlikte yayınlanmaktadır.

Religious Education: Din Eğitimi Derneği'nin dergisi olan Religious Education, inanç topluluklarında, akademik disiplinlerde ve kurumlarda, kamusal yaşamda ve küresel toplumda dini kimlik, formasyon ve eğitimi araştırmak için dinler arası bir yaklaşım sunan yazılar sunmayı amaçlamaktadır.

Resim 2. Türkiye dışında yayın yapan dergilerden bir görünüm

6. Diğer İlahiyat Bölümleriyle İlişkisi

Din Eğitimi Bilimi bilimsel çalışmalarda ilgili bütün konular için bilimsel verilere dayanan bilgilere ihtiyaç duyar. Ele alınan konuların bilimsel yaklaşımlarla çözümü için çeşitli disiplinlerden yararlanmak gerekmektedir. Dolayısıyla Din Eğitimi Bilimi konuları ile bağlantılı olan ve çalışmalarına rehber olacak bütün disiplinlerden yararlanmak durumundadır.

Din Eğitimi Bilimi temelde İlahiyatın ve eğitimin bir yan disiplini olarak düşünülebilir. “Din Eğitimi Bilimi, dinin mahiyetine uygun olarak, insan varlığının bütünü ile ilgilenir; insan hayatını, hayatın bütünlüğü içindeki yeri ile ele alır, yani insanla insan olarak ilgilenir” (Bilgin, 1988, 27-28). Bu bakımdan Din Eğitimi Bilimi’nin hayatın bütünü ile ilgilenen, dolayısıyla çok boyutlu bir problem alanı olması sebebiyle disiplinler arası bir nitelikte bir bilim dalı olduğunu da belirtmek gerekmektedir.

Din Eğitimi Bilimi’nin ilgili bilimlerinin başında İlahiyat Bilimleri grubu gelir. Bunlardan anlaşılması gereken ise, inanılan dinin İlahiyat Bilimleri’dir. İslam dininin öğretim konusu yapıldığı din eğitimi için İlahiyat Bilimleri, İslam bilimleridir. Yani; Tefsir, Hadis, Kelam, Fıkıh, İslam Felsefesi, Tasavvuf, İslam Tarihi gibi bilimsel disiplinlerdir. Bu alanlar kendi içinde sistemleşmiş olup kendi metodolojileri ile çalışmalar yapmaktadırlar. Din Eğitimi Bilimi, İlahiyat Bilimlerinin bir alt bilimi değildir. Her birisi ile karşılıklı alışverişte bulunur. İlahiyat Bilimlerinin görevi konular hakkında bilimsel veri ortaya koymak, Din Eğitimi Bilimi’nin görevi, öğretim kademelerinde neyin öğretilmesi gerektiği, nelere ihtiyaç duyulduğu konusunda ampirik-analitik araştırmalar yapmaktır (Tosun, 2001, 62-64).

7. İlahiyat Dışındaki Disiplinlerle İlişkisi

Genel olarak eğitimde özel olarak din eğitiminde hedef insanın eğitilmesi olduğundan bu konuda ulaşılmış bütün bilgi, tecrübe ve teknikler din eğitimi alanında da kullanılması mümkündür. Bu bakımdan Eğitim Bilimleri, Din Eğitimi Bilimi'nin ilgili bilimlerinin ikinci önemli grubunu oluşturmaktadır. Eğitim Bilimleri'ni Eğitim Felsefesi, Eğitim Sosyolojisi, Eğitim Psikolojisi, Eğitim Tarihi, Program Geliştirme, Planlama ve Değerlendirme, Eğitim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme, Eğitim Yönetimi, Sınıf Yönetimi, Genel Öğretim Metotları, Özel Öğretim Metotları, Eğitimde Psikolojik Danışma ve Rehberlik gibi disiplinler oluşturmaktadır. Bu disiplinler içerisinde yapılacak çalışmalarla elde edilen bilgi ve tecrübeler Din Eğitimi Bilimi'nde de kullanılması mümkündür.

Psikoloji Bilimi, deneysel araştırmalarla elde ettiği bilimsel sonuçlarıyla, alt dallara ayrılmıştır. Gelişim Psikolojisi, Öğrenme Psikolojisi, Öğretim Psikolojisi, Okul Psikolojisi gibi alt dallar insan davranışlarını farklı yönleri ile ele alıp incelemektedir. İnsanın din ile ilişkilerini eğitim konusu yapmak, insanın bütün yönlerine ait bilimsel çalışmalarla elde edilen güvenilir bilgilere ihtiyaç gösterir. Bu sebeple Din Eğitimi Bilimi bütün psikoloji disiplinlerinin bilimsel sonuçlarını alır ve kendi amaçları doğrultusunda onlardan yararlanır. Psikoloji insanın bireysel davranışlarını incelerken sosyoloji de onu toplum içinde sosyal bütünün bir parçası olarak ele alır. Din Eğitimi Bilimi, insanın bireysel davranışlarına ait bilimsel sonuçlara olduğu kadar, onu sosyal bir bütünün içinde ele alan sosyoloji, din sosyolojisi, eğitim sosyolojisi bilimlerinin sonuçlarına da ihtiyaç duyar. İletişimle ilgili bilgilerin ve kuralların öğretici için önemi, öğretim sürecinin de bir bilgi aliverişi, bilginin islenmesi, değerlendirilmesi ve tepki görmesi veya cevaplandırılması olayı olmasındandır. İnsanca birlikte yaşama ve toplu öğrenim, iletişim olmadan mümkün değildir. Bundan dolayı Din Eğitimi Bilimi, İletişim Bilimi'nden yararlanmaya ihtiyaç duyar (Yavuz, 1998, 34-35; Tosun, 2001, 64-65; Cebeci, 2015, 33-37).

Din Eğitimi Bilimi, antropoloji, felsefe, gibi bilim dallarından, dini konuları öğretime müsait kılmaya çalışırken bazı fen ve tabiat bilimlerinden de yararlanabilmektedir. Yukarıda sayılan bilim dallarından yararlanan Din Eğitimi Bilimi, temel kaynaklarını başta İlahiyat Bilimleri oluşturmak üzere, ikincil olarak Eğitim Bilimleri, sonrasında ise yararlandığı diğer bilim dalları oluşturmaktadır.

8. Türkiye Dışında Din Eğitimi Anabilim Dalı

İngiltere'de Cambrige Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ndeki araştırma sahalarından biri "Dini Araştırmalar"dır. Ülkemizdeki din eğitimi ile ilgili sahaya denk gelen bu alan dünya çapında dindarlığın başlıca tezahürlerini anlamak için disiplinler arası bir yöntemle çalışmalar yürüttüğünü belirtmektedir. Köktencilik, dini deneyim, dini hukuk ve modernleşmenin çeşitli dini kültürlerle getirdiği zorluklar gibi fenomenlerin incelenmesiyle birlikte yeni konuların da öğretim konusu yapıldığı vurgulanmaktadır. Bununla birlikte öğrencilerin, "karşılaştırmalı din" alanındaki güncel tartışmaları ve dini çeşitliliğin ortaya çıkardığı zorlukları, seçilmiş inanç geleneklerinin teolojileri bağlamında ele aldıkları ifade edilmektedir.

Almanya'da Göttingen Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ndeki araştırma sahalarından biri "Dini Çalışmalar"dır. Bölüm, "Dinler Tarihi" olan adını "Dini Çalışmalar" olarak değiştirmiştir. Burada dini çalışmaların tüm yelpazesi araştırma ve öğretime yansıtıldığı

ifade edilmektedir. Böylece dinler tarihiyle birlikte sistematik din çalışmalarına yer verilmeye başlanmıştır. Karşılaştırmalı ve sistematik din araştırmalarının yanı sıra dinler arası alışverişi ve öteki algısı gibi konulara odaklanıldığı belirtilmektedir.

Hatırlayalım

- Din eğitimi bilimselleştirme çabaları 1800'lerin sonlarında, ülkemizde 1950'den sonra başlamaktadır.
- Din Eğitimi Anabilim Dalı ismi 1982 yılında Yüksek Öğretimdeki yeni düzenlemelerle birlikte kullanılmaya başlanmıştır. Türkiye'de din eğitimi alanının kurucusu ve geleneğinin oluşmasını sağlayan kişi Prof. Dr. Beyza Bilgin'dir.
- Din Eğitimi Bilimi'nin konu alanı, kendisiyle ilgili faaliyetlerin bütünüdür. Din Eğitimi Bilimi'nin konu alanını şu 8 başlıkta toplamak mümkündür 1.Değer Eğitimi-Ahlak, 2.İsim ve Eser, 3.Tarih, 4. Örgün Din Öğretimi (İlk ve Orta Öğretimde Din Öğretimi, Yüksek Öğretimde Din Öğretimi, Örgün Din Öğretimi), 5. Dünyada Din Öğretimi, 6. Yaygın Din Eğitimi (Dini Sosyal Hizmet Alanları), 7.Ailede Din Eğitimi, 8.Diğer (7 başlıkta kategorize edilememiş çalışmalar).
- Din Eğitimi Bilimi'nde 1. Normatif-dedüktif yöntem, 2. Manevi bilimsel-hermenötik yöntem, 3. Empirik-analitik yöntem ve 4. Dialektik-ideoloji eleştirel yöntem kullanılır.
- Din Eğitimi Bilimi konuları ile bağlantılı olan ve çalışmalarına rehber olacak bütün disiplinlerden yararlanmak durumundadır.

Tavsiye Edilen Kitap ve Makaleler

Altaş, Nurullah. *Din Eğitimi*. Ankara: Nobel Yayınları, 2022.

Aşkoğlu, Nevzat Yaşar. "Din Eğitimi Biliminin Türkiye'de Bağımsız Bir Bilimsel Disiplin Olarak Doğuşu ve Gelişimi". *Diyanet İlmî Dergi* 30/3 (1994), 85-93.

Ayhan, Halis. *Türkiye'de Din Eğitimi*. İstanbul: DEM Yayınları, 2014.

Cebeci, Suat. *Din Eğitimi Bilimi ve Türkiye'de Din Eğitimi*. Ankara: Akçağ Yayınları, 2015.

Doğan, Recai. "Prof. Dr. Beyza Bilgin ve Din Eğitimine Katkıları". *Dini Araştırmalar* 23 / 58 (2020): 27-50 . <https://doi.org/10.15745/da.798405>

Doğan, Recai- Ege, Remziye (ed.). *Din Eğitimi El Kitabı*. Ankara: Grafiker Yayınları, 5. Basım 2017.

Durmuş, Alpaslan. "Türk Din Eğitiminde Öncü Bir İsim: Beyza Bilgin". *Değerler Eğitimi Dergisi* 1/3 (2003), 145-168 .

Kızılabdullah, Yıldız. "İlahiyat Fakültelerinin Kuruluşundan Bugüne Din Eğitimi Bilimi Alanında Yapılan Çalışmalar Üzerine Bir Değerlendirme". *Türk Bilimsel Derlemeler Dergisi* 2/1 (2009), 305-314.

Tosun, Cemal. "Bir Anabilim Dalı Olarak Türkiye'de Din Eğitiminin Doğuşu, Gelişmesi ve Alanına Katkıları". *Türk Bilimsel Derlemeler Dergisi* 2/1 (2009), 293-303.

Tosun, Cemal. *Din Eğitimi Bilimine Giriş*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları, 9. Basım, 2017.

Zengin, Zeki Salih. *II. Meşrutiyette Medreseler ve Din Eğitimi*. Ankara: Akçağ Yayınları, 2002.

Zengin, Zeki Salih. *Medreseden Darülfünuna Türkiye'de Yüksek Din Eğitimi*. Ankara: Maarif Mektepleri Yayınları, 2019.

Tavsiye Edilen Filmler

Dead Poets Society
Like Stars on Earth
Good Will Hunting
A Beautiful Mind
The Emperor's Club

Kaynakça

- AÜİF, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi. “Din Eğitimi”. Erişim 16 Eylül 2023.
<http://www.divinity.ankara.edu.tr/din-egitimi/>
- Bilgin, Beyza. Eğitim Bilimi ve Din Eğitimi. Ankara: Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, 1988.
- Cebeci, Suat. Din Eğitimi Bilimi ve Türkiye’de Din Eğitimi. Ankara: Akçağ Yayınları, 2015.
- Çapcıoğlu, Fatma. “Öğrencilerinin Gözünden Prof. Dr. Beyza Bilgin ‘Hocaların Hocası’”. Prof. Dr. Beyza Bilgin’e Armağan. ed. Mualla Selçuk vd. Ankara: Grafiker Yayınları, 2019.
- Doğan, Recai. “Prof.Dr. Beyza Bilgin ve Din Eğitimine Katkıları”. Dini Araştırmalar Dergisi 23/58 (2020), 27-50.
- Okumuşlar, Muhiddin. “Din Eğitiminin Bilimselleşmesi/Neliği”. Din Eğitimi El Kitabı. ed. Recai Doğan - Remziye Ege. 59-87. Ankara: Grafiker Yayınları, 5.Basım, 2017.
- Serinsu, Mehmet Enis. “Din Eğitimi”. Felsefe ve Din Bilimlerinde Güncel Akademik Eğilimler (2016-2020). ed. Rukiye Aysun İnan. Ankara: Sonçağ Yayınları, 2022.
- Tosun, Cemal. “Bir Anabilim Dalı Olarak Türkiye’de Din Eğitiminin Doğuşu, Gelişmesi ve Alanına Katkıları”. Türk Bilimsel Derlemeler Dergisi 2/1 (2009), 293-303.
- Tosun, Cemal. Din Eğitimi Bilimine Giriş. Ankara: Pegem Yayınları, 2001.
- Yavuz, Kerim. Günümüzde Din Eğitimi. Adana: Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, 1998.
- Zengin, Zeki Salih. II. Meşrutiyette Medreseler ve Din Eğitimi. Ankara: Akçağ Yayınları, 2002.
- Zengin, Zeki Salih. Medreseden Darülfünuna Türkiye’de Yüksek Din Eğitimi. Ankara: Maarif Mektepleri Yayınları, 2019.